

PERSBERICHT

4 juli 2019

Verslag aan het federale parlement: Fonds Sluiting Ondernemingen – Vergoedingsprocedure en financiering

In zijn verslag aan het federale parlement onderzoekt het Rekenhof de procedure die het Fonds Sluiting Ondernemingen (FSO) volgt om werknemers te vergoeden als een onderneming sluit, en de financiering van het FSO. Het stelt vast dat het FSO voortdurend inspanningen levert om de vergoedingen sneller te kunnen betalen. Om zijn beleid doeltreffender maken, kan het enerzijds werknemers proactief informeren en er zo voor zorgen dat ze hun rechten laten gelden. Anderzijds kan het de rol van economische en sociale schokdemper spelen, door bij het bepalen van de werkgeversbijdragen rekening te houden met de economische conjunctuur.

Het Fonds Sluiting Ondernemingen FSO draagt bij tot de sociale zekerheid door werknemers te vergoeden die ontslagen worden als een onderneming sluit (bij faillissement, vereffening of stopzetting van de activiteiten). Vervolgens vordert het de betaalde sommen terug bij de curator of de vereffenaar. Het FSO financiert bovendien een deel van de tijdelijke werkloosheid door middel van een specifieke werkgeversbijdrage. Het FSO is onderdeel van de RVA maar heeft een eigen rechtspersoonlijkheid.

Het Rekenhof heeft de procedure onderzocht die het FSO volgt om werknemers te vergoeden. Het is ook nagegaan of het FSO met de huidige financieringswijze zijn opdrachten op duurzame wijze kan vervullen en zijn doelstellingen kan bereiken.

Vergoeding van werknemers

Uit de analyse van het vergoedingsproces blijkt dat het FSO te weinig communiceert met potentiële rechthebbenden, hoewel het over al hun gegevens beschikt. Het Handvest van de Sociaal Verzekerde legt de verplichting om te informeren op, maar is ondanks zijn ruime toepassingsveld niet dwingend voor het FSO. Het Rekenhof beveelt aan het Handvest van de Sociaal Verzekerde uit te breiden tot het FSO. In afwachting zou het FSO de principes van het handvest moeten toepassen bij wijze van goede bestuurlijke praktijk. Het Rekenhof beveelt ook aan dat het FSO potentiële rechthebbenden proactief zou contacteren om ervoor te zorgen dat ze hun rechten laten gelden.

Het verslag onderzoekt de toekenningscriteria en de manier waarop de verschillende soorten vergoedingen worden berekend. De berekening van de contractuele verbrekingsvergoeding is complex en kan leiden tot uiteenlopende interpretaties en tot fouten. Bij de sluitingsvergoeding kan met de toekenningscriteria de doelgroep niet altijd worden bereikt. Daardoor worden niet alle werknemers gelijk behandeld. Wettelijk gezien worden niet

werknemers die door een sluiting worden getroffen, gedekt omdat de wet een uiteenlopende mate van bescherming biedt naargelang van de grootte van de onderneming en de sector waartoe de onderneming behoort. Het FSO moet nagaan of met de vergoedingscriteria kan worden tegemoetgekomen aan de doelstelling van de wetgever, namelijk werknemers vergoeden als een onderneming sluit. Zo nodig moet het aanpassingen voorstellen.

Het bedrag van de contractuele vergoedingen die het FSO ten laste neemt, is geplafonneerd. Die plafonds worden niet geïndexeerd en zijn sinds 2009 niet meer herzien. Door de inflatie is de werkelijke waarde van het plafond de voorbije tien jaar gedaald. Een evaluatie van de huidige vergoedingsplafonds kan aantonen of nog altijd kan worden tegemoetgekomen aan de doelstelling van de wetgever, namelijk werknemers vergoeden als een onderneming sluit.

De vakbonden en de curatoren spelen een sleutelrol in de vergoedingsprocedure. Enerzijds berekenen ze de gevraagde vergoedingen en zorgen ze ervoor dat de aanvraagformulieren van de werknemers ingevuld en verstuurd worden; anderzijds informeren ze het FSO over de werkgevers en de werknemers. Het Rekenhof beveelt aan dat de herziene beslissingen in een afzonderlijke nota onder de aandacht worden gebracht. Bovendien beveelt het aan dat het FSO meer systematisch contact zou opnemen met de rechter-commissaris als de curator niet op zijn vragen antwoordt..

Het FSO heeft gemiddeld meer dan tien maanden nodig om een dossier te behandelen omdat het moet wachten tot duidelijk is of de werknemers worden overgenomen door een ander bedrijf. De Raad van Europa heeft die lange behandelingstermijn bekritiseerd. Door de overnametermijn na een faillissement te hervormen, zouden de dossiers veel sneller behandeld kunnen worden. Concrete maatregelen moeten garanderen dat vergoedingsaanvragen effectief sneller verwerkt worden.

Financiering van het FSO

Het FSO valt buiten het Globaal Beheer van de sociale zekerheid. Het wordt voornamelijk gefinancierd met de opbrengst van de specifieke werkgeversbijdragen waarvan het bedrag bij koninklijk besluit wordt bepaald.

Het beheerscomité stelt dat bedrag voor om een richtbedrag op het einde van het jaar te behalen. Het Rekenhof stelt vast dat het beleid om de bijdragen te bepalen veeleer een budgettaire dan een economische logica volgt. Die logica doet het risico ontstaan dat bedrijven hun bijdragen zien stijgen in tijden van slechte conjunctuur. Het Rekenhof beveelt dan ook aan dat het FSO overweegt financiële reserves aan te leggen in periodes van hoogconjunctuur en de bijdrageverminderingen houdt voor periodes van laagconjunctuur. De wet kan een kader en indicatoren vastleggen om de vaststelling van de bijdragen te objectiveren.

De wetgever heeft voorts twee specifieke financieringsbronnen gecreëerd zodat bedrijven met minder dan twintig werknemers lagere bijdragen kunnen betalen. Het Rekenhof stelt vast dat het werkelijke voordeel dat die bedrijven krijgen, klein is (minder dan 200 euro per jaar voor een onderneming met minder dan tien werknemers) terwijl de financieringsbronnen niet volledig of gedeeltelijk voor dat doel gebruikt worden. Het Rekenhof beveelt het FSO aan erover te waken dat de financiering gebruikt wordt waarvoor ze bedoeld is, door de middelen op de doelstelling af te stemmen. Daartoe moet het toegekende voordeel worden herzien. Het Rekenhof beveelt het FSO ook aan te evalueren of

kleine ondernemingen voldoende baat hebben bij het systeem van de verminderde bijdragen en zo nodig aanpassingen voor te stellen.

Zoals het Rekenhof opmerkte in een audit uit 2011, is het deel van de tijdelijke werkloosheid dat wordt gefinancierd met de bijdragen die de werkgevers aan het FSO betalen, te beperkt om het verschil met de volledige werkloosheid op te vangen. Het systeem beoogt echter solidariteit tot stand te brengen tussen werkgevers en hen te responsabiliseren als in grote mate een beroep wordt gedaan op de tijdelijke werkloosheid. Daarom beveelt het Rekenhof aan dat het FSO elk jaar opnieuw zou berekenen hoe groot zijn tussenkomst moet zijn om het verschil in kostprijs te dekken tussen de tijdelijke en de volledige werkloosheid.

Antwoord van het FSO en van de minister

In zijn antwoord beaamt het FSO het merendeel van de vaststellingen, conclusies en aanbevelingen van het Rekenhof. Het stelt dat sommige aanbevelingen verregaande analyses vergen en ook een politiek akkoord veronderstellen om de doelstellingen ten uitvoer te brengen. Het FSO kondigt aan die analyses te zullen opnemen in zijn volgende operationeel plan. Het zal de meest dringende identificeren. De minister gaat akkoord met het antwoord van het FSO. Hij preciseert dat het FSO erop zal toezien de goede uitvoering van de aanbevelingen op te volgen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Fonds Sluiting Ondernemingen – Vergoedingsprocedure en financiering*, de samenvatting en dit persbericht zijn ter beschikking op www.rekenhof.be.